

De prijs van de grote reis[©]

Rond begrafenissen hangt een taboesfeer. Het is dan ook niet verwonderlijk dat over prijzen ter zake weinig informatie te rapen valt. Nochtans kunnen de begrafeniskosten al gauw oplopen tot 100 000 fr. We trokken op onderzoek.

Boven op het verdriet over het verlies van een dierbare, komen vaak nog materiële en financiële besommeringen. In dergelijke omstandigheden is het moeilijk om de tarieven van verschillende begrafenisondernemingen met elkaar te gaan vergelijken. De meesten onder ons hebben overigens geen flauw idee van wat een begrafeniskost.

Hoeveel bedraagt de totale factuur voor een uitvaart? Hoeveel kost een kist? En een lijkwagen? Zijn begrafenisondernemingen bereid om een bestek op te maken? Zo ja, is dat bestek dan duidelijk? Wat is de prijs van een concessie voor een graf op het kerkhof? Dat zijn enkele van de vragen waarop onze enquête het antwoord verschaft.

Het bestek: negatief oordeel in 67% van de gevallen

- De werkwijze van onze anonieme enquêteurs verwonderde heel wat begrafenisondernemers, maar bijna allen aanvaardden toch om een document op te maken, zij het dat de kwaliteit ervan erg uiteenliep.
- Slechts 5% van de ondernemers (13 op 265) heeft een volledig, duidelijk en gedetailleerd bestek opgesteld. Dat levert hun een op in tabel 1.
- 28% van de begrafenisondernemers kreeg een + of , omdat bepaalde posten op het document ontbraken.
- Van 67% van de begrafenisondernemingen werd het bestek negatief beoordeeld (– of zelfs). De grootste minpunten zijn dat het bestek op een anoniem blad papier werd geschreven (in het ergste geval kregen we enkele regels tekst neergekrabbeld op een stuk papier), dat niet duidelijk is vermeld of de btw inbegrepen is, dat de opgegeven prijs een vast bedrag is zonder verder enig detail.

De kist: 21 200 tot 67 522 fr.

Gemiddeld kostten de aangeboden kisten 39 564 fr. De cijfers moeten wel omzichtig worden geïnterpreteerd. Ook al stelden de anonieme enquêteurs hun vraag steeds op dezelfde manier, toch kan men aannemen dat achter de prijzen soms verschillen schuil gaan inzake de uitvoering van de kist (massieve eik of fineer, dikte van het hout, lijstwerk of niet enz.). Niettemin lopen de prijzen erg uiteen voor uiteindelijk een zelfde vraag.

Afleggen en kisten: 4 770 tot 16 165 fr.

Hiervoor is de gemiddelde prijs 8 529 fr. De begrafenisondernemers wikkelen de overledene in een lijkwade of -kleed. Maar in het merendeel van de gevallen maakt het bestek er geen melding van.

HOE GINGEN WE TE WERK?

Doelstellingen. Onze enquête omvatte twee grote delen: de prijs die de begrafenisondernemingen vragen en de prijs van een concessie op een stedelijk of gemeentelijk kerkhof. Daarbovenop geven we de tarieven voor een kerkdienst.

Staal. Onze enquête werd uitgevoerd in de drie gewesten: Brussel, Wallonië en Vlaanderen. Ze had betrekking op in totaal 265 begrafenisondernemingen. Voor de prijs van de concessies gingen onze enquêteurs zich anoniem aanbieden bij 119 gemeenten uit de drie gewesten. Voor de kerkdienst beperkten we ons tot de katholieke kerk. De bedragen die we vermelden, vonden we in het bestek van de meeste begrafenisondernemers.

Anonieme enquêteurs. Elk van de begrafenisondernemingen kreeg een anonieme enquêteur op bezoek. Die moest laten uitschijnen dat een dicht familielid stervende was en dat hij een bestek wou om de begrafenis te regelen. De enquêteurs hebben hun vraag steeds op dezelfde manier gesteld (eenvoudige begrafenis, klassieke kist in massieve eik, overlijden in de eigen woonplaats, verblijf in het funerarium, teraardebestelling in de volle aarde enz.).

Wanneer die post wel op het bestek prijkt, wordt voor de lijkwade een bedrag van 530 tot 3 180 fr. of gemiddeld 1 593 fr. gerekend.

Het funerarium: 3 750 tot 11 660 fr.

Gemiddeld rekenen de begrafenisondernemers 6 200 fr. aan om een overledene 5 dagen opgebaard te laten liggen in het funerarium. Sommigen passen hun tarief aan aan de wensen van de familie in verband met het bezoek. Zo kan de prijs oplopen als de familie méér bezoeken wenst.

Het vervoer met de lijkwagen: 4 187 tot 15 900 fr.

De gemiddelde prijs van een lijkwagen voor de rit van het funerarium naar de kerk en daarna naar het kerkhof bedraagt 9 654 fr. Sommigen laten de prijs schommelen, en zelfs tot het dubbel oplopen, volgens het uur van de uitvaart. Het duurste tarief geldt tussen 10 en 11 uur (het meest gevraagd).

De dragers: 2 120 tot 16 960 fr.

De gemiddelde prijs bedraagt 5 904 fr. De meeste bestekken die deze post apart vermelden, vermelden het aantal dragers niet. De weinige ondernemingen die het wel doen, spreken van twee of vier dragers, met of zonder extra ceremoniemeester.

Administratieve taken: 1 060 tot 6 360 fr.

De begrafenisondernemers rekenden gemiddeld 3 430 fr. aan.

De totale factuur: 43 600 tot 124 261 fr.

Gemiddeld lopen de begrafeniskosten volgens de bestekken op tot 67 716 fr., dit is zonder de prijs van de concessie gerekend. De bestekken in het Brussels Gewest zijn beduidend duurder dan in de andere gewesten.

Een concessie in de volle grond (50 jaar, 2 personen): 3 375 tot 127 800 fr.

- Gemiddeld kost een concessie van 50 jaar in de volle grond voor twee personen, dat is de formule die de gemeenten het vaakst voorstellen, 40 256 fr. Al bij al zijn de gemeenten in het Brussels Gewest veruit het duurste, met de stad Brussel op kop. Als we die gemeenten buiten beschouwing laten - ze trekken het gemiddelde omhoog - zakt dat laatste naar 24 951 fr.
- Soms wordt een concessie met een andere duur voorgesteld. Een concessie

HET BESTEK: DE POSTEN DIE IN ONZE ENQUÊTE MOESTEN VOORKOMEN

GEGEVENS VAN DE ONDERNEMING, DATUM EN HANDTEKENING

KENMERKEN VAN DE KIST

LIJKWADE

AFLEGGEN EN KISTEN

VERVOER VAN DE WOONPLAATS NAAR HET FUNERARIUM

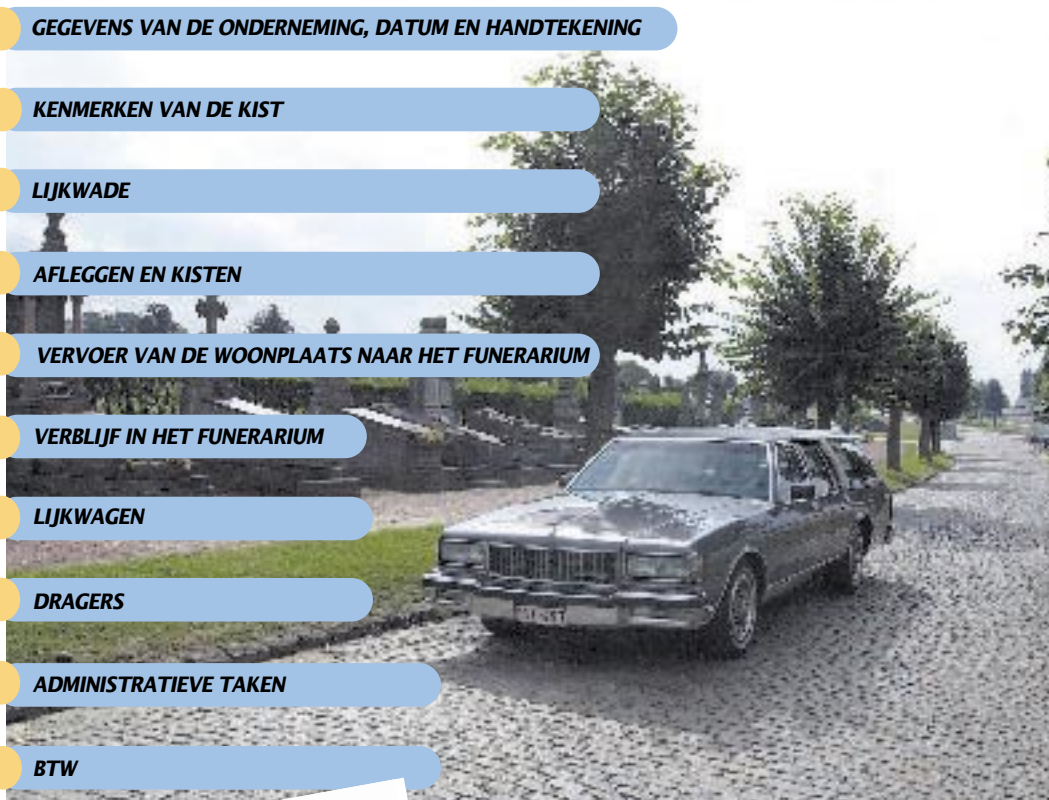
VERBLIJF IN HET FUNERARIUM

LIJKWAGEN

DRAGERS

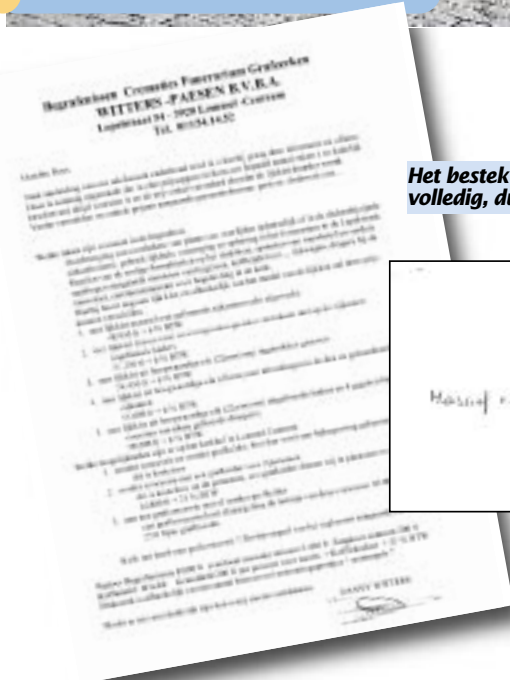
ADMINISTRATIEVE TAKEN

BTW

VOORBEELD VAN EEN GOED
EN EEN SLECHT BESTEK

Het bestek van Witters (3920 Lommel) is volledig, duidelijk en nauwkeurig.

	bedrag	bedrag	bedrag
Funerarium	3920	3920	3920
Aut.	4925	4925	4925
Afflu.	4952	4952	4952
Totaal	13800	13800	13800
Mortuair rek.	32000	32000	32000
Bank	4000	4000	4000
Funerarium	4000	4000	4000
Concessie			

Terwijl bij dat van Vandewalle (8560 Wevelgem) alle commentaar overbodig is...

Taksen voor betwisting vatbaar

Volgens een ministeriële omzendbrief mogen de gemeenten slechts taks heffen op een graf als de overledene zijn woonplaats buiten de gemeente had. Maar dat belet sommige gemeenten niet om taksen te innen voor overledenen van de eigen gemeente: Colfontaine, Quaregnon, Komen, Sambreville, Tubize, Morlanwelz, Binche en Fleurus. De taks varieert van 2 000 tot 4 000 fr. volgens de gemeente. Het feit dat de omzendbrief niet wordt gevolgd, is voldoende om de annulering van de taks te kunnen vragen voor de Raad van State.

I. BEGRAFENISONDERNEMERS: PRIJZEN EN KWALITEIT VAN DE BESTEKKEN (1)

Postnr.	Naam en woonplaats	Prijs	Kwaliteit (2)	Ontbrekende of vage informatie (3)	Postnr.	Naam en woonplaats	Prijs	Kwaliteit (2)	Ontbrekende of vage informatie (3)
1000	DE WILDE , Brussel	79 300	●	a,b,k	1300	DEVROYE , Waver	75 419	+	a
1000	WYNS , Brussel	74 390	●	a(*),b,e,k	1500	TROUCHAU , Halle	69 430	●	a,b,j
1020	DE HERTOGH ROBERT , Brussel	57 800	●	a,k	1500	VANDERLINDEN WIM , Halle	48 935	–	a,c,d,e,h
1020	DEVOEGELAER , Brussel	52 500	●	a,b,e,f,h,k	1502	VANSINTJAN , Halle	70 066	+	a,h
1030	CHAZAL - MEISER FUNERAILLES , Brussel	75 260	–	a,b,e,f	1700	BAUDEWYNS , Dilbeek	72 800	●	a(*),b,i
1030	FUNERAILLES M.P. , Brussel	94 658	●	a,b,j	1730	VAN HEMELRIJCK , Asse	75 213	□	a,b,h
1030	SEMAL P. , Brussel	74 953	●	a,b,j	1730	WINGELS ROGER , Asse	78 000	●	a(*),b,e,h,k
1040	ANDRECO , Brussel	87 344	+	a,e	1930	PANNEELS , Zaventem	62 050	□	a,b,i
1040	GOFFINET , Brussel	92 500	■		2000	BOGAERS , Antwerpen	77 810	□	a,c,d
1040	LEGRAND - JACOB , Brussel	72 628	□	a,b,e	2000	DE SMEDT BEGRAFENIS-ONDERNEMING , Antwerpen	124 261	■	
1050	BOUVY & FILS , Brussel	59 951	□	a,b,h	2000	ENGELS , Antwerpen	81 750	●	a,b,j
1050	CELERIER - DEBOSSCHER , Brussel	65 380	+	a	2000	MEEWIS , Antwerpen	87 280	●	a(*),c,d
1050	HAEST MARCEL FUNERAILLES , Brussel	71 300	+	a,b	2018	BEGRAFENISSEN TIMMERMANS EUG , Antwerpen	96 390	●	a,k
1050	MINTEN , Brussel	83 500	■		2020	JACOBS , Antwerpen	75 000	●	j
1050	VAN GOSSUM & FILS , Brussel	79 560	□	a,e,f	2020	VETS & VERWILT ROUWCENTRUM , Antwerpen	45 220	●	a,b,j
1060	CAMPENS & FILS , Brussel	88 696	■		2040	GROFFEN , Antwerpen	71 232	●	a,c,d,k
1060	MELCHIOR , Brussel	78 214	–	a,b,c,e	2050	VAN BOGAERT ROUWCENTRUM , Antwerpen	58 350	–	a,b,c,d
1060	POMPES FUNEBRES GENERALES DE BELGIQUE , Brussel	81 750	●	b,e,f,k	2060	BEGRAFENISSEN MARSCHANG FRANS , Antwerpen	92 800	–	a,b,c,d,e
1070	COOMANS , Brussel	101 280	+	a,b	2060	DE VRIES - MARYSAEL , Antwerpen	79 924	+	a
1070	D'HOORE , Brussel	50 350	–	a,d,e,h	2060	HOLEMANS - GYSBRECHTS , Antwerpen	94 266	●	a,b,j
1080	AMAND FUNERAILLES , Brussel	88 700	●	a(*),b,h,k	2140	GEYSKENS , Borgerhout	63 000	+	a,c
1080	GOEMAN , Brussel	66 780	+	a,h	2300	MAES BECK & CO , Turnhout	81 000	●	j
1090	BOLLE FUNERAILLES , Brussel	80 000	●	a,b,j	2400	SCHILLEBEECKX , Mol	60 000	●	j
1090	SPRUYT , Brussel	65 200	●	a(*),b,j,k	2400	VANHOOF , Mol	67 000	●	a,b,c,d,h,k
1090	THIELEMANS JEAN , Brussel	53 209	●	a,b,j	2440	BEGRAFENISSEN HUYS VAN GEEL , Geel	68 610	●	c,d,e,i,k
1090	VAN EES , Brussel	64 300	●	a,b,f,h,k	2440	VERSTAPPEN , Geel	54 365	●	a,b,c,k
1120	DE HERTOGH ROBERT , Brussel	46 428	●	a(*),e,h	2500	BOSMANS , Lier	55 500	□	a,b,d
1120	HERNALSTEEN , Brussel	66 500	●	a,c,e,k	2500	VAN DER HEYDEN , Lier	70 000	●	a,b,j
1140	VANBELLINGEN , Brussel	76 603	+	a,b	2800	PUES , Mechelen	63 547	+	a,e
1150	ABELOOS FUNERAILLES , Brussel	76 450	●	a(*),b,f,k	2900	BEGRAFENISSEN VAN STAey - MERTENS , Schoten	82 314	●	a(*),j
1150	FUNERAILLES STOCKELLOISES , Brussel	98 135	+	a,f	2900	VERBERCK - MANDERVELD , Schoten	101 798	●	a(*),b,c,d,f
1150	SCHOONE JANS , Brussel	67 830	□	a,b,f	2930	DE MEYER , Brasschaat	72 610	●	a(*),c,d
1160	ERGO , Brussel	66 510	+	a	2930	QUIRIJNEN , Brasschaat	94 186	□	a,c,g
1160	POPELIER , Brussel	80 194	●	a(*),b,e,f	3020	PUES , Winksele-Delle	64 342	□	a,b,h
1170	LE PAISIBLE , Brussel	58 830	+	a	3300	RUMMENS , Tienen	51 516	●	a(*),b
1180	DESCHAMPS , Brussel	112 000	●	a(*)	3300	WINNEN , Tienen	54 060	●	a,b,i,k
1180	LEFEVRE , Brussel	78 705	+	a,b	3500	BALLET , Hasselt	59 500	●	a,b,j
1180	MELCHIOR , Brussel	78 970	□	a,e,f	3500	PIERARDS , Hasselt	70 702	●	a,b,j
1180	POMPES FUNEBRES UCCLOISES , Brussel	78 440	+	a,b	3550	BEYNE - BAERTS , Heusden-Zolder	56 420	+	a,b
1180	SOCIETE BRUXELLOISE DE CREMATION , Brussel	111 500	●	a,e,k	3600	ALGEMENE UITVAART-VERZORGING REMANS , Genk	49 820	+	a,b
1190	CUYX , Brussel	97 220	+	a,b	3600	BAMMENS - DEBORRE , Genk	63 000	●	a,b,j,k
1190	VANHORENBEKE & FILS , Brussel	89 941	+	a,c	3600	RERREN JEAN , Waterschei	69 400	●	a(*),b,c
1200	LITS , Brussel	109 000	+	a					
1210	DE COSTER , Brussel	76 108	–	a,b,e,f					

1. BEGRAFENISONDERNEMERS: PRIJZEN EN KWALITEIT VAN DE BESTEKKEN (1)

Postnr.	Naam en woonplaats	Prijs	Kwaliteit (2)	Ontbrekende of vage informatie (3)	Postnr.	Naam en woonplaats	Prijs	Kwaliteit (2)	Ontbrekende of vage informatie (3)
3700	DEBAY STANY, Tongeren	70 750	–	a,b,c,h	8790	AMEZ, Waregem	46 500	●	a(*),b,c,d,e,h,i,k
3800	VANMECHELEN BEGRAFENISSEN, Sint-Truiden	68 388	–	a,b,c,e	8790	VANHOUTTEGHEM, Waregem	77 270	+	a,h
3920	MAES BEGRAFENISSEN, Lommel	43 600	●	b,c,d,h,k	8800	COMMEYNE, Roeselare	57 790	●	a,b,c,h,i
3920	SEVERENS, Lommel	63 971	+	b	8800	DECLERCK, Roeselare	71 868	●	a(*),h
3920	WITTERS - PAESEN, Lommel	51 887	■		8800	VAN HEVEL - DELEYE, Rumbekke	58 528	●	a(*),b,c,d,h,k
7700	ST-PIERRE, Moeskroen	75 756	■		8800	VANDECANDELAERE - SPRUYTTE, Roeselare	49 590	●	a(*),b,c,d,h,k
7700	VANDEVENNE, Moeskroen	59 657	●	a,b,e,k	8800	VANDEPUTTE, Roeselare	49 290	●	a(*),b,c,d,h,k
7780	DEKIMPE, Komen	49 764	+	a	8900	DRUANT BEGRAFENISSEN, Ieper	47 965	–	a,b,c,h
8000	VANDE WOESTYNE, Brugge	57 650	–	a,c,h,i	8900	FUNEBRA, Ieper	45 400	●	a,b,d,k
8000	VANHESTE, Brugge	53 865	●	k	8900	LEO, Ieper	64 200	●	a,k
8200	DAVID R, Sint-Andries	62 440	+	a	9000	BEGRAFENISSEN VERCRUYSSSEN, Gent	54 724	●	a(*),b,c,d,h,k
8200	HEYTENS, Sint-Michiels	51 750	●	a(*),b,c,d,h,k	9000	DEKENS, Gent	57 694	●	a,b,c,d,h,k
8200	TIMMERMAN JOS, Sint-Michiels	57 081	●	a(*),c,h	9000	LESSENS, Gent	65 000	●	a(*),b,j
8200	VERLINDEN EDMOND, Sint-Andries	53 931	●	a,b,c,h,i	9000	MALBRANCKE, Gent	56 150	–	a,b,c,e,h
8300	BLEYAERT & ZOON, Knokke	69 695	+	a,b	9000	SNOECK, Gent	80 000	●	a,b,j
8300	DE COSTER BEGRAFENISSEN, Knokke	64 342	●	a(*),b,i	9000	TAVERNIER - VAN DER LINDEN, Gent	57 424	●	a,b,c,e,h,k
8310	BLEYAERT D. & ZOON, Sint-Kruis	60 460	●	a(*),c,d	9000	VERMARGO, Gent	73 690	●	a,b,c,e,h,k
8400	LUCAS, Oostende	64 240	●	a(*),c,e	9030	CISPA E.& G., Mariakerke	49 994	●	a(*),b,k
8400	NUYTEN, Oostende	60 330	●	a,b,j,k	9032	WAEYENBERGHE M., Wondelgem	59 500	–	a,b,e,h
8400	RAES LEO, Oostende	65 000	●	a(*),b,j	9040	HUIS CORNELIS, Sint-Amandsberg	53 940	●	a(*),b,c,d,e,k
8400	ROMMELAERE, Oostende	69 430	□	a,b,c	9050	FORSZPANIAK LESZEK, Gentbrugge	54 384	●	a,b,c,h,k
8400	SERVATY, Oostende	54 185	□	a,b,c	9100	BRYNS, Nieuwkerken-Waas	66 285	●	a(*),b,j
8500	BLOYART, Kortrijk	60 950	●	a,b,c,k	9100	VAN DAEL BEGRAFENISSEN, Sint-Niklaas	86 454	■	
8500	D'HAENE, Kortrijk	53 700	●	a,c,i,k	9100	VAN DE VELDE DIRK, Nieuwkerken-Waas	69 430	●	a(*),b,c,d
8500	GEERS JOSEPH, Kortrijk	59 169	●	a(*),b,i	9120	BLEMBERG, Vrasene	75 949	■	
8500	ROSSEEUW & ZOON, Kortrijk	55 162	●	a(*),b,c	9120	MELIS HERMAN, Melsele	74 200	–	a,b,c,d
8500	SALEMBIER, Kortrijk	58 355	●	a(*),c	9120	VAN RAEMDONCK, Beveren-Waas	67 900	●	h,k
8500	STOCKMAN, Kortrijk	62 010	●	a,b,c,h,k	9200	BOGAERT ROUWCENTRUM, Dendermonde	58 100	+	b
8560	GILLEMYN ERIC, Gullegem	56 544	–	a,b,h,i	9300	ARIJS BEGRAFENISSEN, Aalst	84 270	+	b
8560	RADE, Moorsele	58 000	●	a(*),b,c,h,k	9308	VAERMAN - SALE, Hofstade	64 304	●	a(*),b
8560	SERRUS, Moorsele	49 449	+	a	9800	DE BOEVER - DRIJOEL, Deinze	55 043	–	a,b,h,i
8560	VANDEWALLE GEERT FUNERARIUM, Wevelgem	49 000	●	a(*),b,c,d,e,h,k	9800	MICHELS, Deinze	53 635	●	a(*),b,c,e,f,h

(1) Wegens plaatsgebrek rekenen we de prijzen niet in euro om. We publiceren hier alleen de resultaten voor het Brussels en het Vlaams gewest. De resultaten voor Wallonië vindt u in onze Franstalige uitgave en op onze website www.test-achats.be. (2) We zijn ervan uitgegaan dat een goed bestek de posten moet bevatten die aan bod komen in de afbeelding "Een bestek: de posten die in onze enquête moesten voorkomen"; ■: alle posten zijn aanwezig; +: hoogstens 2 vage of ontbrekende elementen; □: 3 vage of ontbrekende elementen; –: 4 of 5 vage of ontbrekende elementen; ●: meer dan 5 vage of ontbrekende elementen of er is niet aangegeven of de btw is inbegrepen, of er wordt een vast bedrag gegeven zonder enig detail, of bestek op papier zonder identificatie van de onderneming. (3) a: onvolledige informatie over de gegevens van de onderneming, de datum en de handtekening. a(*): bestek op anoniem blad papier; b: kenmerken van de kist; c: prijs van de lijkwade; d: prijs voor het afleggen en het kisten; e: prijs voor het vervoer van de woonplaats naar het funerarium; f: prijs van het verblijf in het funerarium; g: prijs van de lijkwagen; h: prijs van de dragers (+aantal); i: kosten voor de administratieve taken; j: vaste prijs, zonder detail; k: het bedrag van de btw

sie van 30 jaar in de volle grond voor twee personen kost 4 500 (Lokeren) tot 94 000 fr. (Ukkel), met een gemiddelde van 23 476 fr.

• De prijzen voor concessies van kelders zijn moeilijker te vergelijken, omdat ze soms de kosten voor de ruwbouw (de "kuip") omvatten naast de concessie voor de grond. In het merendeel van de gevallen loopt de concessie voor een kelder over 50 jaar. Met inbegrip van de bouw van de kelder kost ze gemiddeld

77 449 fr., met uitersten van 28 000 fr. (Komen) en 277 000 fr. (Ukkel). Een concessie voor louter en alleen het terrein kost gemiddeld 51 490 fr.

• De concessie van 50 jaar voor een urne in het columbarium kost 3 000 (Jemeppe-sur-Sambre) tot 102 300 fr. (stad Brussel), of gemiddeld 30 846 fr.

Het laatste woord

Natuurlijk is het niet de bedoeling van

onze enquête om een Beste Koop aan te duiden. Het zou nogal gewaagd zijn om enkel op de prijzen te focussen voor zaken waar de kwaliteit van de dienstverlening en vooral de waardigheid van het gebeuren zo belangrijk zijn en waarover onze enquête geen uitsluitel geeft. Maar de lessen die we dankzij onze enquête kunnen trekken, zijn velerlei, vooral omdat het onderwerp nog in de taboesfeer hangt en er een gebrek is aan transparantie.

Teraardebestelling, concessie, verassing

Elke gemeente moet over minstens één kerkhof beschikken. Verschillende gemeenten mogen evenwel samen gaan en een gemeenschappelijk kerkhof samen beheren. Elk kerkhof moet behalve de klassieke graven ook percelen hebben om urnen in te begraven, een weide voor de verstrooiing van de assen en een columbarium. Elke gemeente bepaalt de duur, de prijs en de modaliteiten voor de verlenging van een concessie.

Teraardebestelling zonder concessie. Deze manier van begraven is vaak gratis. Na 5 jaar mag de gemeente de plaats waar de overledene begraven werd, opnieuw voor een andere overledene gebruiken.

Concessie in volle aarde. Het gaat om een perceel grond waarvoor de gemeente een concessie geeft. Zo'n concessie kan maximaal 50 jaar lopen. Op de vervaldag moet de concessie worden vernieuwd als de erfgenamen die willen behouden.

Kelder. Doorgaans gaat het om een familiegraf. Dat is de duurste formule. De (vernieuwbare) concessie loopt meestal over 50 jaar (maximumduur). De vraagsom schommelt volgens het aantal kisten. Soms zit de ruwbouw (de "kuip") in de prijs.

Verassing. De urne mag in de volle aarde of in een kelder worden gestopt. De concessie loopt vaak over 50 jaar. De urne kan ook worden ondergebracht in een columbarium; voor zo'n plaatsje wordt meestal een concessie van 30 of 50 jaar gegeven, met de mogelijkheid tot verlenging. De as kan ook worden uitgestrooid op een strooiweide op het kerkhof, in territoriale wateren als daarvoor toestemming is gegeven.

Sinds februari jl. mag u de urne ook op een privé-eigendom en dus zelfs thuis bewaren.

In 1980 werd 5% van de overledenen verast. Nu is dat 32%. Een verassingsceremonie kost ongeveer 14 000 fr.

2. PRIJZEN VAN EEN CONCESSIE (IN FR.) (1)

Gemeente	in de volle grond voor 2 pers. (50 jaar, tenzij anders aangeduid)	voor een kelder voor 2 pers. (50 jaar, tenzij anders aangeduid)	voor een urne in het columbarium (50 jaar, tenzij anders aangeduid)
1000 Brussel	127 800	224 460 (3)	102 300
1030 Schaarbeek	80 000	160 000 (2)	60 000
1040 Etterbeek	119 000	203 000 (2)	85 000
1050 Elsene	50 000 (30 jaar)	100 000 (2)	40 000
1060 Sint-Gillis	90 000	112 500 (f) (3)	48 000
1070 Anderlecht	80 000(40 jaar)	160 000 (40 jaar) (2)	70 000 (30 jaar)
1080 St.-Jans-Molenbeek	87 500	142 500 (3)	60 000
1081 Koekelberg	35 000	45 000 (3)	27 000
1082 St.-Agatha-Berchem	48 100 (30 jaar)	108 100 (3)	31 300 (30 jaar)
1083 Ganshoren	44 000 (25 jaar)	(b)	16 000 (25 jaar)
1090 Jette	80 000	140 000 (3)	50 000
1140 Evere	70 000	105 000 (f) (3)	30 000
1150 St.-Pieters-Woluwe	72 500	105 000 (3)	62 500
1160 Oudergem	15 360 (10 jaar) (d)	kelders in opbouw	15 360 (30 jaar)
1170 Watermaal-Bosvoorde	105 000	140 000 (2)	69 000
1180 Ukkel	94 000 (30 jaar)	124 000 (f) (3)	47 000
1190 Vorst	106 000 (f)	125 000 (h) (3)	70 000
1200 St.-Lambr.-Woluwe	83 000	277 000 (f) (2)	75 000 (f)
1210 Sint-Joost	90 000	90 000 (3)	50 000
1500 Halle	20 000 (d)	25 000 (3)	20 000
1600 Sint-Pieters-Leeuw	30 000	30 000 (3)	45 000 (e)
1700 Dilbeek	25 000	(b)	15 000
1730 Asse	15 000	20 000 (f) (3)	15 000 (e)
1800 Vilvoorde	(a)	70 000 (30 jaar) (3)	70 000 (30 jaar) (e)
1850 Grimbergen	35 000 (25 jaar)	35 000 (25 jaar) (3)	20 000 (20 jaar)
1930 Zaventem	70 000	90 000 (2)	70 000
2000 Antwerpen	30 320 (25 jaar)	60 320 (25 jaar) (3)	30 320 (25 jaar)
2220 Heist-op-den-Berg	45 000 (40 jaar)	(b)	22 500 (40 jaar)
2300 Turnhout	20 000 (30 jaar)	(b)	8 000 (30 jaar)
2400 Mol	(a)	(b)	(c)
2440 Geel	16 000 (30 jaar)	(b)	10 000 (30 jaar)
2500 Lier	20 000	(b)	25 000
2800 Mechelen	31 088 (30 jaar)	47 359 (30 jaar) (2)	31 100 (30 jaar)
2900 Schoten	17 500 (20 jaar)	(b)	10 000 (20 jaar)
2930 Brasschaat	3 375	(b)	17 500 (30 jaar)
3000 Leuven	25 400 (25 jaar)	75 000 (2)	18 750 (25 jaar) (e)

(1) Wegens plaatsgebrek hebben we de prijzen niet in euro omgerekend.

a) geen concessie (meer) in de volle aarde

b) geen concessie (meer) voor een kelder

c) geen concessie in het columbarium

Werkwijze. De vraag van onze anonieme enquêteurs heeft menig begrafenisondernemer verbaasd. Maar weinigen hebben geweigerd om een bestek op te maken, ook al was dat soms van een bedroevende kwaliteit. Enkele voorbeelden van negatieve reacties: "Het is moeilijk om de prijs op de frank te geven. We zullen wel zien na het overlijden. Ik geef de prijzen pas op het ogenblik zelf. We zullen erover praten na het overlijden. Het spreekt vanzelf dat de

meegedeelde prijzen nog kunnen veranderen. Ik geef geen prijzen want u zou kunnen vergelijken bij anderen". Dit soort reacties is ontoelaatbaar.

Onthaal. Wie aanklopt bij een begrafenisondernemer, verwacht er een waardige ontvangst en mag verhopend dat het gesprek in vertrouwen plaatsvindt. De begrafenisondernemer moet ook voldoende tijd uittrekken om met de getroffen familie te praten.

2. PRIJZEN VAN EEN CONCESSIE (IN FR.) (1)

Gemeente	in de volle grond voor 2 pers. (50 jaar, tenzij anders aangeduid)	voor een kelder voor 2 pers. (50 jaar, tenzij anders aangeduid)	voor een urne in het columbarium (50 jaar, tenzij anders aangeduid)
3200 Aarschot	67 250	84 950 (2)	67 300 (e)
3300 Tienen	(a)	(b)	(c)
3500 Hasselt	15 000	35 000 (2)	15 000 (e)
3530 Houthalen-Helchteren	(a)	40 000 (2)	20 000
3550 Heusden-Zolder	(a)	90 000 (2)	20 000
3580 Beringen	5 000 (30 jaar)	(b)	5 000 (30 jaar)
3600 Genk	12 600 (30 jaar)	46 000 (2)	12 500 (e)
3630 Maasmechelen	15 000 (30 jaar)	15 000 (30 jaar) (3)	10 000 (30 jaar)
3700 Tongeren	29 500	(b)	38 000
3740 Bilzen	(a)	25 000 (25 jaar) (2)	20 000 (25 jaar)
3800 Sint-Truiden	10 000 (20 jaar)	52 500 (2)	30 000 (e)
3920 Lommel	25 000	25 000 (3)	35 000 (e)
7700 Moeskroen	31 500 (30 jaar)	51 500 (30 jaar) (2)	45 000 (30 jaar)
7780 Komen	8 000 (30 jaar)	28 000 (2)	15 000
8000 Brugge	49 600	49 600 (f) (3)	18 600
8300 Knokke-Heist	7 000 (15 jaar) (d)	50 000 (30 jaar) (2)	18 000 (30 jaar)
8400 Oostende	40 000	105 000 (2)	30 000
8500 Kortrijk	72 000	92 000 (2)	48 000
8560 Wevelgem	15 000 (30 jaar)	15 000 (30 jaar) (3)	15 000 (30 jaar)
8790 Waregem	60 000 (30 jaar)	(b)	20 000 (30 jaar)
8800 Roeselare	27 000	27 000 (3)	27 000 (e)
8870 Izegem	15 000 (30 jaar)	15 000 (30 jaar) (3)	15 000 (30 jaar)
8900 Ieper	20 000	40 500 (2)	31 500
8930 Menen	12 000 (30 jaar)	24 000 (3)	24 000 (e)
9000 Gent	12 000 (10 jaar)	110 000 (2)	gratis (10 jaar)
9100 Sint-Niklaas	20 000 (25 jaar)	(b)	20 000 (25 jaar) (e)
9120 Beveren	35 000	(b)	25 000
9160 Lokeren	4 500 (30 jaar)	30 000 (2)	27 000 (e)
9200 Dendermonde	40 000	50 000 (2)	20 000
9300 Aalst	27 500 (25 jaar)	42 000 (25 jaar) (2)	7 500 (25 jaar)
9400 Ninove	20 000 (30 jaar)	(b)	10 000 (30 jaar)
9500 Geraardsbergen	25 000 (25 jaar) (d)	50 000 (25 jaar) (3)	25 000 (25 jaar)
9700 Oudenaarde	21 200 (25 jaar)	49 000 (2)	10 600 (25 jaar)
9800 Deinze	40 000 (20 jaar)	(b)	20 000 (20 jaar) (e)
9940 Evergem	(a)	70 000 (2)	45 000 (e)

d) concessie voor 1 persoon
e) concessie voor 2 personen
f) concessie voor 3 personen
g) concessie voor 4 personen

h) concessie voor 5 personen
(2) prijs van de bouw van de kelder inbegrepen
(3) prijs van de bouw van de kelder niet inbegrepen

Boven op ons prijsonderzoek hebben we aan onze enquêteurs gevraagd om die drie aspecten te beoordelen.

In 92% van de gevallen vonden onze enquêteurs dat ze met de vereiste waardigheid werden ontvangen.

En bij 94% van de begrafenisondernemers uit onze enquête vond het gesprek in vertrouwen plaats. Sommigen gaven onze enquêteur echter informatie in het bijzijn van andere klanten die wellicht het gesprek konden horen, en vonden

het niet nodig om naar een apart bureau te gaan.

Tot slot vond 89% van onze enquêteurs dat de begrafenisondernemer voldoende tijd voor hen had uitgetrokken om hen te informeren.

Minpunten. Onze enquête stelt een ontoelaatbare toestand aan de kaak: veel bestekken zijn snel neergekriebeld, onleesbaar of onnauwkeurig; sommige documenten bevatten geen

God hanteert tarief volgens het gewest

Met onze enquête wilden we ook een idee krijgen van de prijs van een kerkdienst. We beperkten ons tot de katholieke liturgie. De prijzen lopen erg uiteen volgens de plaats.

• *Bisdom Luik: 3 000 fr. Bisdom Namen: 3 300 fr. Bisdom Doornik:*

4 300 fr. Vicariaat van Brussel of Waals Brabant: 6 000 fr.

• *Vicariaat van Vlaams Brabant, bisdom Antwerpen, Gent of Hasselt: 8 000 fr. Bisdom Brugge: 9 825 fr.*

Die prijzen zijn gemiddelde bedragen, want het tarief verschilt van parochie tot parochie. De prijzen variëren ook volgens het uur van de plechtigheid. Zo betaalt u in Brugge 3 950 fr. voor een mis die begint tussen 9 en 9u.30 maar tot 14 575 fr. tussen 10u.30 en 11u. De factuur voor de mis is niet aan btw onderworpen. U merkt het: Vlamingen moeten meer betalen vóór ze de hemelpoort binnen mogen...

briefhoofd, datum of handtekening; er is niet vermeld of de btw inbegrepen is of niet; er wordt een vast bedrag aangerekend zonder enig detail. Bovendien krijgt 67% van de ondernemingen een negatieve beoordeling voor hun bestek.

Prijzen. Voor precies dezelfde vraag kregen onze anonieme enquêteurs wel een spectaculaire waaier aan prijzen: van 43 600 tot 124 261 fr. We merken op dat de tarieven in het Brusselse gewest beduidend hoger zijn dan die in de andere gewesten.

Concessies. De prijzen van de concessies verschillen erg sterk volgens de gemeente. We zijn dus niet allen gelijk voor de dood. Zo zijn de concessies in het Brussels gewest beduidend duurder dan die in het Waalse of Vlaamse gewest. Elk heeft in theorie ook het recht om de gemeente te kiezen waarin hij wil worden begraven. In de praktijk gaat het er anders aan toe. De tarieven van de concessies worden immers snel peperduur wanneer de overledene zijn woonplaats niet in de gemeente had.

S. Dochy en J.-L. Masse